

Modele liniowe

Michał Kos

Uniwersytet Wrocławski

1 Problem wyboru modelu

2 Diagnostyka

- Partial regression plots
- Macierz H w diagnostyce modelu
- Miara DFFITS
- Odległość Cook'a
- Miara DFBETAS
- Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Table of Contents

1 Problem wyboru modelu

2 Diagnostyka

- Partial regression plots
- Macierz H w diagnostyce modelu
- Miara DFFITS
- Odległość Cook'a
- Miara DFBETAS
- Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Na poprzednim wykładzie poznaliśmy tzw. **"problem wyboru modelu"**, który próbuje odpowiedzieć na pytanie:

Które zmienne objaśniające $X_1, \dots, X_{p-1}$ w istotny sposób wpływają na zmienną objaśnianą Y , a dla których ów wpływ jest pomijalny?

Równoważnie możemy pytać o nośnika prawdziwego wektora parametrów $S = \text{Supp}(\beta) = \{i : \beta_i \neq 0\}$, gdyż warunek $\beta_i = 0$ pociąga za sobą brak istotności zmiennej X_i .

Problem wyboru modelu

Poznaliśmy kilka statystycznych narzędzi umożliwiających **częściową** odpowiedź na powyższe pytanie:

- **ogólny test F**, umożliwiający porównanie wyłącznie modeli hierarchicznych (model pełny zawiera wszystkie zmienne znajdujące się w modelu zredukowanym),
- **maksymalizacja współczynnika determinacji R^2** , umożliwiająca porównanie modeli o tej samej liczbie zmiennych objaśniających,
- **maksymalizacja modyfikowanego współczynnika determinacji R^2_{adj}** , (mało stabilne kryterium).

Widzimy, że każda z metod ma swoje ograniczenia. Przy użyciu ogólnego test F nie możemy porównywać modeli niehierarchicznych. Za pomocą R^2 możemy porównywać modele niehierarchiczne, ale muszą one mieć tę samą liczbę zmiennych, a R^2_{adj} działa w mało stabilny sposób.

Alternatywnymi metodami wyboru modelu są:

- kryterium informacyjne Akaike (AIC – Akaike information criterion),
- Bayesowskie kryterium informacyjne (BIC – Bayesian information criterion; SIC – Schwarz inf. crit.),
- kryterium C_p Mallows'a.

Kryteria AIC oraz BIC są modyfikacjami metody największej wiarygodności i są konstruowane w taki sposób, by znaleźć balans pomiędzy dopasowaniem modelu do danych i nadmierną złożonością modelu:

$$\hat{\beta} = \operatorname{argmax}_b (\log(\text{likelihood}(b)) - \text{kara za "duże" } p)$$

Składnik $\log(\text{likelihood}(b))$ odpowiada za dopasowanie modelu do danych. Z kolei drugi składnik jest karą za wykorzystywanie nieistotnych zmiennych. W ścisły sposób kryterium AIC można zdefiniować w następujący sposób:

- 1 Dla dowolnej podmacierzy $\tilde{X}$ (o l. kol. $\tilde{p}$) macierzy planu X wyznacz statystykę:

$$AIC(\tilde{X}) = n \log \left(\frac{SSE(\tilde{X})}{n} \right) + 2\tilde{p}$$

- 2 wybierz model $\tilde{X}$ o najniższej wartości statystyka AIC.

Kryterium BIC jest zdefiniowana w analogiczny sposób z tą różnicą że szukamy minimum po statystykach postaci:

$$BIC(\tilde{X}) = n \log \left(\frac{SSE(\tilde{X})}{n} \right) + \log(n)\tilde{p}$$

Kryterium C_p Mallows'a

Widzieliśmy że w przypadku AIC i BIC istotne znaczenie miała statystyka $SSE(\tilde{\mathbf{X}})$, będąca miarą dopasowania modelu do danych. W przypadku kryterium C_p Mallows'a również odgrywa ona istotną rolę. Statystyka $C_{\tilde{p}}(\tilde{\mathbf{X}})$ Mallows'a stowarzyszona z modelem skonstruowanym na podstawie macierzy $\tilde{\mathbf{X}}$ ma postać:

$$C_{\tilde{p}}(\tilde{\mathbf{X}}) = \frac{SSE(\tilde{\mathbf{X}})}{MSE(F)} - n + 2\tilde{p}$$

Jednym z kryteriów oceny poprawności modelu jest to, czy nie wprowadza on znaczącego obciążenia w predykcji $B_i = E(\hat{Y}_i) - E(Y_i)$ $i = 1, \dots, n$. Można pokazać że statystyka $C_{\tilde{p}}$ jest estymatorem następującego wyrażenia:

$$\frac{1}{\sigma^2} \sum_{i=1}^n B_i^2(\tilde{\mathbf{X}})$$

w związku z tym opisuje łączne zachowanie obciążeń. Kryterium Mallows'a stwierdza, że model ma dobre własności, gdy statystyka $C_{\tilde{p}}$ jest bliska lub mniejsza niż $\tilde{p}$. Dlatego na jego podstawie należy wybrać najoszczędniejszy model dla którego $C_{\tilde{p}}$ jest mniejsza niż $2\tilde{p}$, lub model o najmniejszym $C_{\tilde{p}}$.

Table of Contents

1 Problem wyboru modelu

2 Diagnostyka

- Partial regression plots
- Macierz H w diagnostyce modelu
- Miara DFFITS
- Odległość Cook'a
- Miara DFBETAS
- Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Partial regression plots

W statystyce wykresy typu **partial regression plot (added variable plots, adjusted variable plots, individual coefficient plots)** ukazują wpływ jaki wywiera dodanie nowej zmiennej objaśniającej $\tilde{X}_i$ do modelu, który już zawiera kilka zmiennych niezależnych.

W regresji liniowej prostej wykres rozrzutu między X i Y dobrze opisuje ich wzajemną relację. Jednakże, gdy mamy kilka zmiennych objaśniających sytuacja staje się bardziej skomplikowana. Wciąż można wytworzyć wykresy rozrzutu X_i vs Y (dla każdego X_i), ale wykresy te nie biorą pod uwagę wpływu pozostałych X -ów na model.

Tzw. wykresy partial regression plots wypełniają tę lukę, opisując relację X_i vs Y z uwzględnieniem wpływu pozostałych X -ów na model.

Partial regression plots

Konstrukcja wykresu partial regression plot dla zmiennej X_i :

- oblicz wektor residuów $e^{(Y)}$ dla modelu liniowego w którym zmienną objaśnianą jest Y a zmiennymi objaśniającymi są wszystkie X -y oprócz X_i ,
- oblicz wektor residuów $e^{(X_i)}$ dla modelu liniowego w którym zmienną objaśnianą jest X_i a zmiennymi objaśniającymi są wszystkie X -y oprócz X_i ,
- Stwórz wykres rozrzutu $e^{(X_i)}$ vs. $e^{(Y)}$

Ponieważ z definicji wektor residuów opisuje to czego nie wyjaśniły zmienne objaśniające, zatem wykres rozrzutu $e^{(X_i)}$ vs. $e^{(Y)}$ opisuje relację między X_i , a Y po uwzględnieniu wpływu pozostałych X -ów.

Zwykle powyższe wykresy tworzone są dla każdej zmiennej X_i .

Własności wykresu partial regression plot dla zmiennej X_i :

- Jeżeli na wykresie $e^{(X_i)}$ vs. $e^{(Y)}$ nie obserwowana jest żadna wyraźna struktura, wskazuje to na fakt, iż zmienna X_i nie wnosi do modelu istotnej informacji ponad to co objaśniły pozostałe X -y,
- jeżeli obserwujemy relację liniową (o wsp. kierunkowym różnym od zera) wskazuje to na fakt, iż zmienna X_i wnosi dodatkową informację do modelu,
- przy pomocy wykresu $e^{(X_i)}$ vs. $e^{(Y)}$ możemy wykrywać odstępstwa od założeń modelu np.: obserwacje odstające, brak liniowej relacji, brak stałości wariancji itp.

Wektor studentyzowanych residuów

Do analizy założeń modelu liniowego stosowaliśmy do tej pory residua postaci $e_i = Y_i - \hat{Y}_i$. Wiemy, że pochodzą one z rozkładu $e \sim N(0, \sigma^2(\mathbb{I} - H))$. Łatwo zauważyć, że wariancja każdego elementu wektora e zależy od własności macierzy H :

$$\text{var}(e_i) = \sigma^2(1 - H_{ii})$$

i w konsekwencji mogą one być różne. Z drugiej strony błędy losowe ϵ (których predyktorem są residua e), mają równe wariancje $\epsilon \sim N(0, \sigma^2\mathbb{I})$. Z tego względu często w analizie założeń modelu stosuje się tzw. **studentyzowane residua** postaci:

$$\tilde{e}_i = \frac{Y_i - \hat{Y}_i}{\sqrt{\hat{\sigma}^2(1 - H_{ii})}}$$

gdzie $\hat{\sigma}^2$ jest pewnym estymatorem parametru σ^2 .

Wewnętrzna i zewnętrzna studentyzacja residuów

W literaturze można spotykać dwa rodzaje studentyzowanych residuów:

- residua studentyzowane wewnętrznie (standaryzowane, studentized residuals),
- residua studentyzowane zewnętrznie (studentized deleted residuals).

W residuach studentyzowanych wewnętrznie model konstruowany jest klasycznie, czyli przy użyciu wszystkich obserwacji ("wewnętrzny" – zawierający Y_i oraz wiersz w mac. planu stowarzyszony z Y_i). Na podstawie tak otrzymanego modelu wyznaczana jest wartość $\hat{Y}_i$ oraz estymator wariancji postaci: $\hat{\sigma}^2 = s^2$ i w konsekwencji:

$$\tilde{e}_i = \frac{Y_i - \hat{Y}_i}{\sqrt{\hat{\sigma}^2(1 - H_{ii})}} = \frac{e_i}{\sqrt{s^2(1 - H_{ii})}} = \frac{e_i / \sqrt{\sigma^2(1 - H_{ii})}}{\sqrt{s^2/\sigma^2}}$$

Na podstawie wcześniejszych wykładów można by podejrzewać że $\tilde{e}_i$ ma rozkład studenta ($e_i / \sqrt{\sigma^2(1 - H_{ii})} \sim N(0, 1)$; $s^2/\sigma^2 \sim \chi^2_{n-p}/(n-p)$). Okazuje się jednak, że licznik i mianownik nie są niezależnymi zmiennymi losowymi. Z tego względu rozkład $\tilde{e}_i$ nie jest rozkładem studenta.

Wewnętrzna i zewnętrzna studentyzacja residuów

Źródłem zależności między licznikiem i mianownikiem jest wykorzystanie Y_i zarówno w liczniku ($e_i = Y_i - \hat{Y}_i$) i w mianowniku (w statystyce s^2). Z poprzednich wykładów wiemy, że dla **nowej (niezależnej)** obserwacji $\tilde{Y}_h$ statystyki $\tilde{Y}_h - \hat{Y}_h$ oraz s^2 są niezależne, co stanowi brakujący element w uzyskaniu rozkładu studenta.

Wewnętrzna i zewnętrzna studentyzacja residuów

Źródłem zależności między licznikiem i mianownikiem jest wykorzystanie Y_i zarówno w liczniku ($e_i = Y_i - \hat{Y}_i$) i w mianowniku (w statystyce s^2). Z poprzednich wykładów wiemy, że dla **nowej (niezależnej)** obserwacji $\tilde{Y}_h$ statystyki $\tilde{Y}_h - \hat{Y}_h$ oraz s^2 są niezależne, co stanowi brakujący element w uzyskaniu rozkładu studenta.

Z tego względu powstała modyfikacja zwana **zewnętrzną studentyzacją residuów**. Modyfikacja ta polega na tym że do wyznaczenia $\tilde{e}_i$ korzystamy z modelu skonstruowanego z pominięciem w danych wartości Y_i oraz wiersza w mac. planu stowarzyszonego z Y_i . Aby podkreślić to, że wyłączona została i -ta obserwacja z danych będziemy stosować w dolnym indeksie znacznik " (i) ".

Wówczas:

$$\tilde{e}_i = \frac{Y_i - \hat{Y}_{(i)i}}{\sqrt{s_{(i)}^2(1 - H_{(i)ii})}}$$

Ponieważ Y_i jest "**nową**" (**niezależną**) obserwacją dla modelu zbudowanego z pominięciem i -tej obserwacji, zatem licznik i mianownik są niezależne i $\tilde{e}_i \sim t_{n-1-p}$ (dodatkowe " -1 " w liczbie stopni swobody, wynika z faktu że model zbudowano na $n - 1$ obserwacjach). Warto zwrócić uwagę że do wyznaczenia wektora zewnętrznych studentyzowanych residuów musimy stworzyć n modeli.

Z praktycznego punktu widzenia zwykle obie wersje studentyzowanych residuów mają bardzo podobne własności i mogą być pomocne przy poszukiwaniu:

- obserwacji odstających,
- obserwacji wpływowych,
- odstępstw od założeń dotyczących błędów ϵ .

W R są dwie funkcje za pomocą, których można wyznaczyć odpowiednio wewnętrzne i zewnętrzne residua studentyzowane: *rstandard(reg1)*, *rstudent(reg1)* (gdzie *reg1* = *lm(y ~ x, data)* – skonstruowany model).

Macierz H w diagnostyce modelu

Na jednym z wcześniejszych wykładów wprowadziliśmy oznaczenie na macierz rzutu ortogonalnego na przestrzeń $Lin(\mathbb{X})$:

$$H = \mathbb{X}(\mathbb{X}'\mathbb{X})^{-1}\mathbb{X}'$$

Miała ona szczególne znaczenie przy wyznaczaniu predykcji wektora odpowiedzi $\hat{Y} = HY$ i wektora (niestudentyzowanego) residuów $e = (\mathbb{I} - H)Y$.

Macierz H w diagnostyce modelu

Na jednym z wcześniejszych wykładów wprowadziliśmy oznaczenie na macierz rzutu ortogonalnego na przestrzeń $Lin(\mathbb{X})$:

$$H = \mathbb{X}(\mathbb{X}'\mathbb{X})^{-1}\mathbb{X}'$$

Miała ona szczególne znaczenie przy wyznaczaniu predykcji wektora odpowiedzi $\hat{Y} = HY$ i wektora (niestudentyzowanego) residuów $e = (\mathbb{I} - H)Y$.

W kontekście diagnostyki modelu istotne są elementy na diagonalu macierzy H . Stanowią one miarę wpływu obserwacji Y_i na predykcję $\hat{Y}_i$, np. dla Y_1 :

$$\hat{Y}_1 = \underline{H_{11}}Y_1 + H_{12}Y_2 + H_{13}Y_3 + \dots + H_{1n}Y_n$$

W tym kontekście czasami H_{ii} określane jest **wagą** i -tej obserwacji.

Macierz H w diagnostyce modelu

Z faktu, iż H jest macierzą rzutu ortogonalnego wynika, że:

- $0 \leq H_{ii} \leq 1$
- $\sum_{i=1}^n H_{ii} = \text{Tr}(H) = p$

Duże wartości H_{ii} sugerują, że i -ta obserwacja jest mocno odległa od centrum X -ów.

Obserwacje o wartości H_{ii} dalekiej od średniej wartości p/n należy szczególnie przebadać. Potencjalnie mogą one być obserwacjami odstającymi lub wpływowymi!

Do badania wpływu obserwacji Y_i na predykcję $\hat{Y}_i$ można posłużyć się tzw. **miarą DFFITS dla i -tej obserwacji**, która ma postać:

$$DFFITS_i = \frac{\hat{Y}_i - \hat{Y}_{(i)i}}{\sqrt{s_{(i)}^2 H_{ii}}}$$

Z definicji łatwo zauważyć, że DFFITS dla i -tej obserwacji jest standaryzowaną różnicą pomiędzy predykcjami wartości Y_i uzyskanymi na podstawie dwóch modeli skonstruowanych na danych, odpowiednio, z/bez obserwacji Y_i .

Do badania wpływu obserwacji Y_i na predykcję $\hat{Y}_i$ można posłużyć się tzw. **miarą DFFITS dla i -tej obserwacji**, która ma postać:

$$DFFITS_i = \frac{\hat{Y}_i - \hat{Y}_{(i)i}}{\sqrt{s_{(i)}^2 H_{ii}}}$$

Z definicji łatwo zauważyć, że DFFITS dla i -tej obserwacji jest standaryzowaną różnicą pomiędzy predykcjami wartości Y_i uzyskanymi na podstawie dwóch modeli skonstruowanych na danych, odpowiednio, z/bez obserwacji Y_i .

Naturalnym jest oczekiwanie, że predykcje $\hat{Y}_i$ i $\hat{Y}_{(i)i}$ będą przyjmowały podobne wartości. Odwrotna sytuacja implikuje znaczący wpływ obserwacji Y_i na obie predykcje i dużą (co do modułu) wartość statystyki $DFFITS_i$. Takim punktom warto się dokładnie przyjrzeć!

W literaturze przyjmuje się, że dodatkowej analizie należy poddać te obserwacje dla których $|DFFITS_i| > 2\sqrt{p/n}$.

Odległość Cook'a (Cook's distance)

Do badania wpływu obserwacji Y_i na cały wektor predykcji $\hat{Y}$ można posłużyć się tzw. **odległością Cook'a dla i -tej obserwacji**, która ma postać:

$$D_i = \sum_{j=1}^n \frac{(\hat{Y}_j - \hat{Y}_{(i)j})^2}{s^2 p}$$

Z definicji łatwo zauważyć, że DFFITS dla i -tej obserwacji jest standaryzowaną różnicą pomiędzy predykcjami wektora Y uzyskanymi na podstawie dwóch modeli skonstruowanych na danych, odpowiednio, z/bez obserwacji Y_i .

Odległość Cook'a (Cook's distance)

Do badania wpływu obserwacji Y_i na cały wektor predykcji $\hat{Y}$ można posłużyć się tzw. **odległością Cook'a dla i -tej obserwacji**, która ma postać:

$$D_i = \sum_{j=1}^n \frac{(\hat{Y}_j - \hat{Y}_{(i)j})^2}{s^2 p}$$

Z definicji łatwo zauważyć, że DFFITS dla i -tej obserwacji jest standaryzowaną różnicą pomiędzy predykcjami wektora Y uzyskanymi na podstawie dwóch modeli skonstruowanych na danych, odpowiednio, z/bez obserwacji Y_i .

Naturalnym jest oczekiwanie, że predykcje $\hat{Y}$ i $\hat{Y}_{(i)}$ będą przyjmowały podobne wartości. Odwrotna sytuacja implikuje znaczący wpływ obserwacji Y_i na obie predykcje i dużą (co do modułu) odległość Cook'a dla i -tej obserwacji.

W literaturze przyjmuje się, że dodatkowej analizie należy poddać te obserwacje dla których $|D_i| > 1$.

Do badania wpływu obserwacji Y_i na estymację parametru β_k można posłużyć się tzw. **miarą DFBETA dla i-tej obserwacji**, która dla parametru β_k ma postać:

$$DFBETA_k = \frac{\hat{\beta}_k - \hat{\beta}_{(i)k}}{s_{(i)}(\hat{\beta}_{(i)k})}; \quad DFBETAS = (DFBETA_0, \dots, DFBETA_{p-1})$$

gdzie $\hat{\beta}_k$ i $\hat{\beta}_{(i)k}$ są estymatorem parametru β_k uzyskanymi na podstawie dwóch modeli skonstruowanych na danych, odpowiednio, z/bez obserwacji Y_i . Ponadto, $s_{(i)}(\hat{\beta}_{(i)k})$ jest estymatorem odchylenia standardowego estymatora $\hat{\beta}_{(i)k}$.

Do badania wpływu obserwacji Y_i na estymację parametru β_k można posłużyć się tzw. **miarą DFBETA dla i-tej obserwacji**, która dla parametru β_k ma postać:

$$DFBETA_k = \frac{\hat{\beta}_k - \hat{\beta}_{(i)k}}{s_{(i)}(\hat{\beta}_{(i)k})}; \quad DFBETAS = (DFBETA_0, \dots, DFBETA_{p-1})$$

gdzie $\hat{\beta}_k$ i $\hat{\beta}_{(i)k}$ są estymatorem parametru β_k uzyskanymi na podstawie dwóch modeli skonstruowanych na danych, odpowiednio, z/bez obserwacji Y_i . Ponadto, $s_{(i)}(\hat{\beta}_{(i)k})$ jest estymatorem odchylenia standardowego estymatora $\hat{\beta}_{(i)k}$.

Naturalnym jest oczekiwanie, że estymatory $\hat{\beta}_k$ i $\hat{\beta}_{(i)k}$ będą przyjmowały podobne wartości. Odwrotna sytuacja implikuje znaczący wpływ obserwacji Y_i na oba estymatory, dużą (co do modułu) wartość statystyki $DFBETA_k$ i znaczący wpływ na estymację parametru β_k .

W literaturze przyjmuje się, że dodatkowej analizie należy poddać te obserwacje, dla których $|DFBETA_k| > 2/\sqrt{n}$.

Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Wspomnieliśmy, że poważnym problemem w regresji liniowej wielorakiej jest zjawisko **multikolinearności**. Do badania wielkości tego zjawiska można posłużyć się tzw. miarą **Variance inflation factor (VIF)**. *VIF* dla k -tej zmiennej objaśniającej bada, w jakim stopniu zmienna X_k objaśniana jest przez pozostałe zmienne objaśniające $X_1, \dots, X_{k-1}, X_{k+1}, \dots, X_{p-1}$.

Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Wspomnieliśmy, że poważnym problemem w regresji liniowej wielorakiej jest zjawisko **multikolinearności**. Do badania wielkości tego zjawiska można posłużyć się tzw. miarą **Variance inflation factor (VIF)**. VIF dla k -tej zmiennej objaśniającej bada, w jakim stopniu zmienna X_k objaśniana jest przez pozostałe zmienne objaśniające $X_1, \dots, X_{k-1}, X_{k+1}, \dots, X_{p-1}$.

Variance inflation factor można wyznaczyć w następujący sposób:

- 1 Skonstruuj model liniowy, w którym zmienna X_k jest zmienną objaśnianą (" $\tilde{Y}$ "), a pozostałe zmienne $X_1, \dots, X_{k-1}, X_{k+1}, \dots, X_{p-1}$ zmiennymi objaśniającymi:

$$X_{ik} = \beta_0 + \sum_{j \neq k} X_{ij} \beta_j + \epsilon_i \quad i = 1, \dots, n$$

- 2 wyznacz współczynnik determinacji R_k^2 dla powyższego modelu,
- 3 Variance inflation factor dla zmiennej X_k jest postaci:

$$VIF_k = (1 - R_k^2)^{-1}$$

Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Duże wartości VIF_k wskazują na bardzo silną korelację między X_k i pewną kombinacją liniową pozostałych zmiennych objaśniających. Implikuje to występowanie zjawiska multikolinearności. Zwykle obliczamy VIF_k dla każdej zmiennej objaśniającej X_k . Przyjmuje się, że sytuacja, w której VIF_k ma wartość większą niż 10, wskazuje na poważny problem z multikolinearnością.

Miary Variance inflation factor oraz Tolerance

Duże wartości VIF_k wskazują na bardzo silną korelację między X_k i pewną kombinacją liniową pozostałych zmiennych objaśniających. Implikuje to występowanie zjawiska multikolinearności. Zwykle obliczamy VIF_k dla każdej zmiennej objaśniającej X_k . Przyjmuje się, że sytuacja, w której VIF_k ma wartość większą niż 10, wskazuje na poważny problem z multikolinearnością.

Czasami zamiast Variance inflation factor stosuje się miarę zwaną Tolerancją (Tolerance) zdefiniowaną jako odwrotność VIF:

$$Tol_k = 1/VIF_k$$

Naturalnie w przypadku tolerancji na problem z multikolinearnością wskazywać będą wartości mniejsze od 0.1.